

ارتباط خودکارآمدی با راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی همدان

فاطمه چراغی، فرشید شمسایی*، فرزانه شیخ‌الاسلامی، طیبه حسن طهرانی

چکیده

مقدمه: خودکارآمدی و راهبردهای مطالعه و یادگیری، با تسهیل یادگیری عملکرد تحصیلی دانشجویان را بهبود می‌بخشد. پژوهش حاضر با هدف تعیین ارتباط خودکارآمدی با راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی همدان انجام شد.

روش‌ها: در این مطالعه همبستگی، کلیه دانشجویان پرستاری و مامایی به روش سرشماری انتخاب شدند. داده‌ها توسط پرسشنامه‌های "راهبردهای مطالعه و یادگیری" و "خودکارآمدی عمومی" جمع‌آوری و با کمک آمار توصیفی و تحلیلی تجزیه و تحلیل شد.

نتایج: پانصد نفر از دانشجویان پرسشنامه‌ها را تکمیل کردند (پاسخ‌دهی ۹۱٪ بود). بین نمرات خودکارآمدی با هر ده حیطه راهبردهای مطالعه و یادگیری ($P < 0/01$) و بین هر ده حیطه راهبردهای مطالعه و یادگیری ($P < 0/01$) و نیز خودکارآمدی ($P < 0/05$) با معدل ترم گذشته ارتباط مثبت و معنادار آماری دیده شد. تفاوت معنادار آماری در حیطه‌های نگرش، تمرکز و انگیزش بر حسب جنسیت ($P < 0/05$) دیده شد. نمرات دانشجویان دختر در حیطه‌های نگرش، تمرکز و انگیزش در یادگیری بهتر بود. ارتباط منفی و معنادار آماری بین ترم تحصیلی با حیطه‌های اضطراب، پردازش اطلاعات ($P < 0/05$)، نگرش، تمرکز، انگیزش، انتخاب ایده اصلی و راهبردهای آزمون ($P < 0/01$) و همچنین با خودکارآمدی ($P < 0/01$) دیده شد.

نتیجه‌گیری: دانشجویان با خودکارآمدی بالا بیش‌تر از راهبردهای مطالعه و یادگیری استفاده می‌کنند. خودکارآمدی موجب پیشرفت تحصیلی آنان می‌شود و قابلیت یادگیری دانشجویان را بهبود می‌بخشد.

واژه‌های کلیدی: خودکارآمدی، آموزش پرستاری، راهبردهای مطالعه و یادگیری

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / تیر ۱۳۹۲؛ ۱۳(۴): ۳۳۱ تا ۳۴۰

مقدمه

مطالعات انجام شده در حیطه روانشناسی شناختی

*نویسنده مسؤو: دکتر فرشید شمسایی (استادیار)، دانشگاه علوم پزشکی همدان، مرکز تحقیقات اختلالات رفتاری و سوء مصرف مواد، همدان، ایران.
shamsaei@umsha.ac.ir

دکتر فاطمه چراغی (استادیار)، دانشگاه علوم پزشکی همدان، گروه پرستاری کودکان دانشکده پرستاری و مامایی همدان، همدان، ایران. (f_cheraghi@umsha.ac.ir)؛
فرزانه شیخ‌الاسلامی (مربی) دانشگاه علوم پزشکی گیلان، گروه روانپرستاری دانشکده پرستاری و مامایی گیلان، گیلان، ایران. (farzaneh.sheikh@yahoo.com)؛ طیبه حسن طهرانی (مربی)، دانشگاه علوم پزشکی همدان، گروه پرستاری کودکان دانشکده پرستاری و مامایی همدان، همدان، ایران. (t.tehrani@umsha.ac.ir)
تاریخ دریافت مقاله: ۹۱/۷/۲۳، تاریخ اصلاحیه: ۹۱/۱۰/۲۹، تاریخ پذیرش: ۹۲/۲/۱۸

نشان داده است که راهبردهای مطالعه و یادگیری، با تسهیل یادگیری عملکرد تحصیلی دانشجویان را بهبود می‌بخشد (۱). کارآمدی در یادگیری و مطالعه، می‌تواند بسیاری از نارسایی‌های احتمالی در محیط‌های آموزشی و یا حتی کاستی در انگیزش تحصیلی و سلامت روانی که تأثیر مطلوبی بر عملکرد تحصیلی فرد دارد را تعدیل یا جبران کند (۲). توجه به راهبردهای یادگیری و تدریس به عنوان یکی از راهکارهای عملی برای بهبود کیفیت آموزش مورد تأیید است. به طوری که شناخت این

راهبردها گامی اساسی برای مداخلات آموزشی مناسب است (۳). در مطالعه انجام شده در هنگ کنگ، تفاوت واضحی بین راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویانی که از موفقیت تحصیلی بالاتری برخوردار بوده‌اند در مقایسه با سایر دانشجویان دیده شده است. نگرش و انگیزش از جمله عوامل مهمی بوده‌اند که دانشجویان موفق را از دانشجویان ناموفق متمایز می‌ساخت (۴).

نارسایی در مهارت‌های یادگیری و مطالعه می‌تواند تمامی مزایای یک محیط آموزشی مطلوب و حتی قابلیت‌های هوشی، شخصی و سلامت جسمی- روانی افراد را به طور منفی تحت‌الشعاع خود قرار دهد (۲). هر ساله تعداد بسیاری از میلیون‌ها دانشجویی که در جهان به دانشگاه‌ها یا مدارس عالی وارد می‌شوند، ترک تحصیل می‌کنند یا نمی‌توانند دوره خود را در موعد مقرر به پایان برسانند و برخی از دانشجویان با شکست‌های جزیی روبه‌رو هستند؛ این افراد دروس خود را به پایان می‌رسانند، اما توفیق آنان در یادگیری دروس کم‌تر از حد مورد انتظار است. این در حالی است که اکثر این دانشجویان استعداد و توانایی لازم برای موفقیت را دارند (۴). آمار بالایی افت تحصیلی به صورت ترک تحصیل، اخراج و توقف در تحصیل، از نظر هزینه آموزشی هر ساله خسارت زیادی را به آموزش عالی در کشور ما و سایر کشورهای جهان وارد می‌کند (۱). در مطالعه‌ای فقط ۳۸ درصد فارغ‌التحصیلان جدید کارشناسی پرستاری به توانایی‌های مورد انتظار از جمله توانایی قضاوت بالینی دست یافته‌اند (۵). یکی از دلایل افت و شکست تحصیلی می‌تواند به ضعف مهارت‌های مطالعه و یادگیری دانشجویان مربوط باشد (۶). علت دیگر را می‌توان خودکارآمدی پایین دانشجویان دانست. خودکارآمدی علاوه بر تأثیر بر انگیزش، میزان تلاش، پشتکار و صرف وقت یادگیرنده برای یادگیری (۷)، واسطه بین دانش و عمل به آن نیز است (۸). دانشجویان با خودکارآمدی بالا، از راهبردهای

شناختی و فراشناختی یادگیری بیشتر استفاده می‌کنند (۹). گزارش مطالعات بیانگر آن است که خودکارآمدی با عملکرد تحصیلی دانشجویان پرستاری مرتبط بوده و قادر به پیش‌بینی عملکرد تحصیلی آنان در دروس علوم پایه می‌باشد (۱۰ و ۱۱). عدم موفقیت در عملکرد، لزوماً ناشی از ضعف عملکرد نیست، اما خودکارآمدی پایین افراد عاملی برای استفاده غیرمؤثر از مهارت‌های فراگرفته است (۱۲). همچنین، دانشجویان با خودکارآمدی بالا، از راهبردهای شناختی و فراشناختی متعدد یادگیری خودتنظیمی بیشتر استفاده می‌کنند (۱۳).

دانشجویان علوم پزشکی در دوران تحصیل خود با حجم بالایی از اطلاعات سر و کار دارند (۴)؛ و رویکردهای جدید پژوهش در آموزش بر استفاده از راهبردهای یادگیری و مطالعه جهت تسهیل فرایند و در نهایت ارتقای پیشرفت تحصیلی معطوف است. همچنین به دلیل اهمیت انجام مطالعاتی در زمینه عوامل مؤثر بر یادگیری از جمله خودکارآمدی و راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان در کشور ما، این مطالعه با هدف تعیین ارتباط خودکارآمدی با راهبردهای مطالعه و یادگیری در دانشجویان پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی همدان انجام شد تا بتوان گامی در جهت پیشبرد اهداف آموزشی دانشگاه‌ها برداشت، زیرا به عقیده کارشناسان، شناخت توانمندی‌ها، مهارت‌ها و راهبردهای یادگیری و مطالعه اقدامی اساسی برای مداخلات آموزشی مناسب است و موفقیت دانشجویان را از طریق تعیین نقاط قوت و ضعف مطالعه و یادگیری و تأمین مداخلات مناسب ارتقا می‌بخشد (۲).

روش‌ها

در این مطالعه همبستگی، با روش سرشماری کلیه دانشجویان در حال تحصیل دانشکده پرستاری و مامایی همدان در سال تحصیلی ۱۳۹۰ - ۱۳۸۹ به عنوان

برای تعیین پایایی ابزار LASSI و خودکارآمدی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه LASSI که به تفکیک حیطه‌ها: حیطه اضطراب $\alpha=0/77$ ، حیطه نگرش $\alpha=0/78$ ، حیطه تمرکز $\alpha=0/78$ ، حیطه پردازش اطلاعات $\alpha=0/89$ ، حیطه انگیزش $\alpha=0/81$ ، حیطه انتخاب ایده اصلی $\alpha=0/85$ ، حیطه خودآزمایی $\alpha=0/89$ ، حیطه راهنمای مطالعه $\alpha=0/78$ ، حیطه مدیریت زمان $\alpha=0/77$ ، حیطه راهبردهای آزمون $\alpha=0/84$ و ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه خودکارآمدی $\alpha=0/78$ بود.

ابتدا پس از تهیه لیست کلیه دانشجویان پرستاری در حال تحصیل در نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۳۹۰-۱۳۸۹ و هماهنگی قبلی با اداره آموزش و اساتید دروس (تئوری و بالینی)، پژوهشگر در یکی از جلسات درس حاضر شده و با بیان اهداف و اهمیت پژوهش و جلب رضایت دانشجویان، پرسشنامه‌ها تکمیل شد. معدل نیمسال گذشته واحدهای مورد پژوهش، به کمک اداره آموزش لحاظ شد. با توجه به آن که دانشجویان کارشناسی پیوسته و ناپیوسته مامایی و نیز دانشجویان کارشناسی ارشد پرستاری و مراقبت‌های ویژه پرستاری در نیمسال اول هر سال تحصیلی پذیرش می‌شوند، به منظور تکمیل دوره‌های تحصیلی (دانشجویان ترم اول)، فرآیند نمونه‌گیری در ابتدای نیمسال اول سال تحصیلی ۱۳۹۰-۱۳۹۱ نیز ادامه یافت و مانند دانشجویان کارشناسی پرستاری نمونه‌گیری و تکمیل پرسشنامه انجام گردید. داده‌ها به کمک نرم‌افزار SPSS-16 تجزیه و تحلیل آماری شد. جهت توصیف و تفسیر داده‌ها از آمار توصیفی و تحلیلی از جمله آزمون کای دو، ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. سپس براساس میانگین، هر حیطه راهبردهای مطالعه و یادگیری و نیز خودکارآمدی به دودسته بالا (نمرات بیش از میانگین) و پایین (کم‌تر از میانگین) تقسیم شدند.

نمونه پژوهش انتخاب شدند. طبق آمار اداره آموزش ۵۴۶ نفر دانشجوی در نیمسال مورد نظر در حال تحصیل بودند. حدود ۲۸ نفر دانشجوی مهمان و انتقالی از مطالعه کنار گذاشته شدند. پس از حذف پرسشنامه‌های ناقص و دانشجویانی که تمایل به شرکت در پژوهش را نداشتند، اندازه نمونه به ۵۰۰ نفر (بیش از ۹۱ درصد) رسید.

ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌ای مشتمل بر سه بخش بود: الف- سؤالات بررسی ویژگی‌های فردی (جنس، سن، وضعیت تأهل، نیمسال تحصیلی، عملکرد تحصیلی)؛ ب- پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری (Learning And Study Strategies Inventory: LASSI) وین اشتاین. این پرسشنامه برای اندازه‌گیری رفتارهای مطالعه و یادگیری دانشجویان آمریکایی و غیرآمریکایی مورد استفاده قرار گرفته است (۱۴). این پرسشنامه نقاط قوت و ضعف مطالعه و یادگیری دانشجویان را در ده حیطه شامل اضطراب، نگرش، تمرکز، پردازش اطلاعات، انگیزش، خودآزمایی، انتخاب ایده اصلی، راهنمای مطالعه، مدیریت زمان و راهبردهای آزمون بررسی می‌کند و حاوی ۸۰ سؤال در ۱۰ حیطه است. در این پرسشنامه برای هر حیطه ۸ سؤال با مقیاس رتبه‌بندی پنج قسمتی لیکرت (از "اصلاً در مورد من صدق نمی‌کند" تا "کاملاً در مورد من صدق می‌کند") وجود دارد. هر سؤال نمره بین ۱ تا ۵ را به خود اختصاص می‌دهد. لذا، دامنه نمرات در هر حیطه بین حداقل ۸ تا حداکثر ۴۰ است. ج- در بخش سوم از پرسشنامه ابزار خودکارآمدی عمومی استفاده شد. این ابزار در سال ۱۹۸۲ توسط شرر (Sherer) و همکاران برای سنجش خودکارآمدی عمومی با ۱۷ عبارت و مقیاس پنج قسمتی لیکرت (از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) تدوین شده است (۱۵). هر سؤال نمره بین ۱ تا ۵ را به خود اختصاص داده و دامنه نمرات بین حداقل ۱۷ و حداکثر ۸۵ است.

نتایج

یافته‌های پژوهش نشان داد که اکثریت واحدهای مورد پژوهش زن (۷۴٪)، در رده سنی ۲۵-۲۱ سال (۵۷٪)، غیربومی (۵۸/۲٪)، غیر شاغل (۶۴/۸٪) و مجرد (۸۳/۸٪) بودند. میانگین سنی واحدهای مورد پژوهش $22/7 \pm 3/37$ سال بوده است. تحصیلات پدر $35/2$ درصد واحدهای مورد پژوهش و تحصیلات مادر $36/8$ درصد آنان در سطح متوسطه بود. اکثریت واحدهای مورد پژوهش در مقطع تحصیلی کارشناسی (۸۸/۶٪)، رشته پرستاری (۶۳/۶٪) و ترم یک یا دو (۳۳/۴٪) مشغول به تحصیل و میانگین معدل آنان بین $17 - 14/1$ (۵۷/۲٪) بوده است.

میانگین و انحراف معیار نمرات واحدهای مورد پژوهش

در ده حیطه راهبردهای مطالعه و یادگیری و خودکارآمدی در جدول یک ذکر شده است. با استناد به میانگین نمرات کسب شده در حیطه‌های راهبردهای مطالعه و یادگیری، بیشترین درصد واحدهای مورد پژوهش در حیطه راهنمای مطالعه (۵۱/۸٪) و انگیزش (۵۱٪) نمره بالاتر از میانگین و در حیطه‌های اضطراب (۵۲/۶٪)، نگرش (۵۱/۸٪)، تمرکز (۵۲/۶٪)، انتخاب ایده اصلی (۵۲/۶٪)، خودآزمایی (۵۱/۴٪)، پردازش اطلاعات (۵۱٪) و راهبردهای آزمون (۵۳/۸٪) نمره کمتر از میانگین کسب نمودند. در حیطه مدیریت زمان، نمره ۵۰ درصد واحدهای مورد پژوهش بیشتر از میانگین بود.

جدول ۱: دامنه و میانگین نمرات راهبردهای مطالعه و یادگیری به تفکیک حیطه‌ها، و نمره کل خودکارآمدی دانشجویان

حیطه‌های راهبردهای یادگیری	حداقل نمره	حداکثر نمره	میانگین و انحراف معیار
اضطراب	۱۱	۴۰	$27/14 \pm 5/22$
نگرش	۸	۳۸	$28/03 \pm 4/48$
تمرکز	۸	۳۸	$25/30 \pm 5/14$
پردازش اطلاعات	۸	۴۰	$26/44 \pm 5/26$
انگیزش	۸	۳۸	$25/40 \pm 5/11$
خودآزمایی	۹	۳۹	$22/55 \pm 5/37$
انتخاب ایده اصلی	۱۲	۴۰	$28/33 \pm 5/01$
راهنمای مطالعه	۱۰	۳۸	$23/58 \pm 4/63$
مدیریت زمان	۱۰	۴۰	$24/54 \pm 4/74$
راهبردهای آزمون	۱۲	۴۰	$28/19 \pm 4/86$
خودکارآمدی کل	۱۹	۸۵	$61/84 \pm 10/99$

آزمون همبستگی پیرسون برای بررسی ارتباط بین تمامی حیطه‌های راهبردهای مطالعه و یادگیری و نیز بین تمامی ده حیطه و خودکارآمدی انجام شد. به جز اضطراب با انگیزش ($r=0/07$ ، $p=0/11$)، اضطراب با خودآزمایی ($r=-0/05$ ، $p=0/24$)، اضطراب با راهنمایی مطالعه ($r=-0/03$ ، $p=0/57$)، بین سایر متغیرهای پژوهش

ارتباط مثبت و معنادار آماری وجود داشت. ضریب همبستگی پیرسون بین خودکارآمدی با راهبردهای مطالعه-یادگیری ($r=0/68$ ، $p<0/01$) و بین خودکارآمدی با تمامی حیطه‌های راهبردهای مطالعه-یادگیری ($P<0/01$) ارتباط مثبت و معنادار نشان داد (جدول ۲).

جدول ۲: ضرایب همبستگی پیرسون در حیطه‌های راهبردهای مطالعه و یادگیری و بین ده حیطه و خودکارآمدی

حیطه‌ها	نگرش	تمرکز	پردازش اطلاعات	انگیزش	خود آزمایی	انتخاب ایده اصلی	راهنمای مطالعه	مدیریت زمان	راهبردهای آزمون	خودکارآمدی (کل)
اضطراب	۰/۳۱*	۰/۳۷*	۰/۱۱**	۰/۰۷	-۰/۰۵	۰/۴۳*	-۰/۰۳	۰/۲۰*	۰/۵۲*	۰/۳۲*
نگرش	۰/۴۶*	۰/۳۰*	۰/۳۵*	۰/۱۹*	۰/۴۳*	۰/۲۱*	۰/۲۹*	۰/۳۷*	۰/۴۶*	۰/۳۴*
تمرکز	۰/۲۸*	۰/۳۴*	۰/۲۵*	۰/۵۴*	۰/۴۹*	۰/۵۰*	۰/۲۷*	۰/۵۲*	۰/۵۴*	۰/۳۹*
پردازش اطلاعات	۰/۵۹*	۰/۳۶*	۰/۵۴*	۰/۳۷*	۰/۵۵*	۰/۵۰*	۰/۲۷*	۰/۳۸*	۰/۲۸*	۰/۴۲*
انگیزش	۰/۱۶*	۰/۶۳*	۰/۱۶*	۰/۳۷*	۰/۵۵*	۰/۵۰*	۰/۲۷*	۰/۳۸*	۰/۲۸*	۰/۴۲*
خودآزمایی	۰/۱۶*	۰/۶۳*	۰/۱۶*	۰/۳۷*	۰/۵۵*	۰/۵۰*	۰/۲۷*	۰/۳۸*	۰/۲۸*	۰/۴۲*
انتخاب ایده اصلی	۰/۱۶*	۰/۶۳*	۰/۱۶*	۰/۳۷*	۰/۵۵*	۰/۵۰*	۰/۲۷*	۰/۳۸*	۰/۲۸*	۰/۴۲*
راهنمای مطالعه	۰/۱۶*	۰/۶۳*	۰/۱۶*	۰/۳۷*	۰/۵۵*	۰/۵۰*	۰/۲۷*	۰/۳۸*	۰/۲۸*	۰/۴۲*
مدیریت زمان	۰/۱۶*	۰/۶۳*	۰/۱۶*	۰/۳۷*	۰/۵۵*	۰/۵۰*	۰/۲۷*	۰/۳۸*	۰/۲۸*	۰/۴۲*
راهبردهای آزمون	۰/۱۶*	۰/۶۳*	۰/۱۶*	۰/۳۷*	۰/۵۵*	۰/۵۰*	۰/۲۷*	۰/۳۸*	۰/۲۸*	۰/۴۲*
راهبردهای مطالعه- یادگیری (کل)	۰/۱۶*	۰/۶۳*	۰/۱۶*	۰/۳۷*	۰/۵۵*	۰/۵۰*	۰/۲۷*	۰/۳۸*	۰/۲۸*	۰/۴۲*

* در سطح $P < 0.01$ معنادار است ** در سطح $P < 0.05$ معنادار است

بحث

هدف راهبردهای مطالعه و یادگیری، تأثیر بر انگیزش یا حالت روحی یادگیرنده و یا راهی برای کمک به انتخاب، سازمان‌دهی یا منسجم ساختن دانش و یادگیری‌های جدید است. راهبردهای مطالعه و یادگیری با عملکرد موفق درسی مرتبط هستند (۱۶ و ۴). معمولاً به دانشجویانی که از راهبردهای مطالعه و یادگیری به طور اثربخش استفاده می‌کنند "یادگیرندگان راهبردی" (Strategic Learners) گفته می‌شود. یادگیرنده راهبردی برای کسب موفقیت دارای انگیزه است، مسئولیت یادگیری را خود به عهده می‌گیرد، به دنبال منابع و راه‌های مناسب برای کسب موفقیت می‌گردد و با استفاده حرفه‌ای از راهبردهای مطالعه و یادگیری قادر به رفع نواقص علمی خود است. بدین ترتیب می‌تواند به برآیندهای مثبت در دروس و به دنبال آن موفقیت تحصیلی دست یابد (۱۴).

نتایج نشان داد که بین راهبردهای مطالعه و یادگیری با خودکارآمدی ارتباط آماری مثبت و معناداری وجود داشت. نتایج مطالعه لنت و همکاران همانند مطالعه حاضر

از بین متغیرهای دموگرافیک، بنا بر نتایج ضریب همبستگی پیرسون، بین هر ده حیطه راهبردهای مطالعه و یادگیری، همچنین خودکارآمدی ($r = 0.11, P < 0.05$) با معدل ترم گذشته و بین وضعیت اشتغال با خودکارآمدی ($r = 0.11, P < 0.05$) ارتباط مثبت و معنادار آماری وجود داشته است. آزمون کای دو ارتباط معنادار آماری بین جنسیت با حیطه‌های نگرش ($X^2 = 6.81, P < 0.05$)، تمرکز ($X^2 = 6.64, P < 0.05$) و انگیزش ($X^2 = 5.31, P < 0.05$)، بین تحصیلات پدر با حیطه نگرش ($X^2 = 9.38, P < 0.05$)، بین وضعیت اشتغال با حیطه تمرکز ($P < 0.05$)، بین ترم تحصیلی با حیطه‌های اضطراب ($X^2 = 8.41, P < 0.05$)، نگرش ($t = -0.20, P < 0.05$)، تمرکز ($t = -0.19, P < 0.05$)، پردازش اطلاعات ($t = -0.02, P < 0.05$)، انگیزش ($t = -0.14, P < 0.05$)، انتخاب ایده اصلی ($t = -0.12, P < 0.05$)، مدیریت زمان ($t = -0.13, P < 0.05$) و همچنین بین ترم تحصیلی با خودکارآمدی ($t = -0.14, P < 0.05$) نشان داد.

نشان داد که خودکارآمدی به بهبود یادگیری دانشجویان کمک می‌کند (۱۷). با توجه به نتیجه مطالعه حاضر، ارتباط خودکارآمدی با راهبردهای مطالعه و یادگیری متوسط بود. لذا، مناسب است که مطالعات پیش‌تری در این زمینه در جامعه‌های پژوهشی متفاوت انجام گیرد. در مطالعه حاضر بیش‌ترین درصد واحدهای مورد پژوهش در حیطه راهنمای مطالعه و انگیزش نمره بالاتر از میانگین کسب نمودند. یافته‌های پژوهش صالحی و عنایتی نسبتاً متفاوت با نتایج پژوهش حاضر بود. نتایج پژوهش آنان حاکی از آن بود که دانشجویان بیش از همه از حیطه‌های نگرش و پردازش داده‌ها در سطح عالی استفاده کرده و ضعیف‌ترین حیطه‌ها، حیطه انتخاب ایده اصلی، خودآزمایی و راهبردهای آزمون بوده است (۱۸). همچنین بنا بر نتایج مطالعه حاضر، بیش از نیمی از دانشجویان کارشناسی پرستاری و مامایی از خودکارآمدی بالا (بیش از میانگین) برخوردار بوده‌اند. چراغی در پژوهشی مشابه با نمونه شامل ۲۰۷ نفر دانشجوی کارشناسی پرستاری نشان داد که میانگین نمرات خودکارآمدی واحدهای مورد پژوهش ۵۳/۱۶ با انحراف معیار ۱۲/۵۵ بوده است (۱۹).

پس از سنجش ارتباط بین مشخصات دموگرافیک واحدهای مورد پژوهش و راهبردهای مطالعه و یادگیری، نتایج نشان داد که تمامی حیطه‌های راهبردهای مطالعه و یادگیری بر معدل دانشجویان تأثیر داشته‌اند. به عبارت دیگر، دانشجویانی که از راهبردهای مطالعه و یادگیری بیش‌تر استفاده نموده‌اند، معدل ترم گذشته آنان بالاتر بوده است. اما، آنسون و همکاران در مطالعه خود دریافتند که دانشجویان با معدل پایین، نسبت به دانشجویان با معدل بالاتر، در دو حیطه انگیزش و خودآزمایی، نمره‌های پایین‌تری کسب کردند. همچنین دریافتند که حیطه‌های انگیزش و خودآزمایی همبستگی معناداری با میانگین نمره‌های پایان ترم دانشجویان داشتند (۲۰). از سوی دیگر، نتایج به دست آمده از پژوهش مک نامارا و پتر نشان داد که

فقط پنج حیطه مدیریت زمان، انگیزش، اضطراب، تمرکز و راهنمای مطالعه از راهبردهای مطالعه و یادگیری، به طور معناداری پیش‌بینی کننده نمره‌های نهایی ریاضی دانشجویان بودند (۲۱). لومیس نشان داد که حیطه‌های نگرش، مدیریت زمان، تمرکز، انتخاب ایده اصلی و راهنمای مطالعه با نمره‌های پایانی دانشجویان همبستگی معنی داری داشتند (۲۲). نتایج مطالعه کوآچ و ویلگوش پس از مقایسه دانشجویان با معدل بالا و پایین، اختلاف معناداری را در دو حیطه مدیریت زمان و انگیزش نشان داد و در هر دو حیطه، گروه دارای معدل پایین‌تر مشکلات بیشتری در این دو حیطه داشتند (۲۳). همچنین، بر اساس نتایج تحقیق هاشمی و همتی مشخص شد که در بین دانشجویان موفق و ناموفق کارشناسی در رشته‌های مدیریت بازرگانی، دبیری زبان انگلیسی، مهندسی شیمی، آموزش ابتدایی، علوم سیاسی، مدیریت صنعتی و زبان و ادبیات انگلیسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد لار، در استفاده از مهارت‌های راهبردهای مطالعه و یادگیری تفاوت معنادار وجود داشته است. به عبارت دیگر میزان به کارگیری راهبردهای مطالعه و یادگیری در بین دانشجویان موفق، به‌طور متوسط بیشتر بوده است (۲۴). در مطالعه حاضر، تفاوت معنادار آماری بین جنسیت با حیطه‌های نگرش، تمرکز و انگیزش وجود داشت. از آنجایی که در هر سه حیطه ذکر شده، میانگین نمرات دانشجویان دختر بیش از دانشجویان پسر بوده است می‌توان نتیجه گرفت که دختران بیش‌تر و بهتر از پسران از راهبردهای مطالعه و یادگیری در حیطه‌های نگرش، تمرکز و انگیزش استفاده کرده‌اند. مطالعه حاضر فقط در حیطه انگیزش به نتایج مشابه مطالعات سرین و همکاران و کوآچ و ویلگوش دست یافت. نتیجه پژوهش سرین و همکاران که به منظور تحلیل مقایسه‌ای عوامل مؤثر بر راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان تربیت معلم در دانشگاه بین المللی یونان انجام دادند، حاکی از وجود تفاوت‌های معنی داری در حیطه‌های انگیزش، اضطراب، انتخاب ایده اصلی و راهنمای مطالعه مردان و زنان بود (۲۵). نتایج پژوهش

نتیجه عدم موفقیت تحصیلی می‌شود. این شکست موجب کاهش بیشتر خودکارآمدی می‌گردد (۲۹). خودکارآمدی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان ارتباط دارد و در تعامل با فرآیندهای یادگیری است (۲۷). نتایج پژوهش حاضر مشابه پژوهش بمینوتی و چوی بود که بین خودکارآمدی و معدل پایان ترم دانشجویان ارتباط مثبت آماری نشان دادند (۳۰ و ۳۱). در مطالعه‌ای دیگر، خودکارآمدی با نمرات درسی علوم پایه دانشجویان کارشناسی پرستاری ارتباط داشت (۱۰). الیاز و لومیس و همچنین وروگت و همکاران، در پژوهش‌های خود، بین خودکارآمدی تحصیلی و معدل درسی ارتباط مثبت آماری مشاهده نمودند (۳۲ و ۳۳). نتایج پژوهش چاکو و هوبا، نشان داد که خودکارآمدی تحصیلی به طور مستقیم با موفقیت تحصیلی دانشجویان پرستاری ارتباط داشت (۳۴). یافته‌های پژوهش چراغی نیز نشان داد که خودکارآمدی بالینی با معدل کارآموزی شش ترم گذشته، همچنین با معدل کارآموزی در پایان ترم تحصیلی دانشجویان کارشناسی پرستاری و با عملکرد بالینی پرستاری ارتباط مثبت آماری داشته است (۱۹). بندورا بیان می‌دارد که با کسب اطلاعاتی درباره خودکارآمدی، افراد می‌توانند موفقیت‌های قبلی خود را به درستی پایش کنند. موفقیت تحصیلی قبلی، سطح خودکارآمدی را افزایش می‌دهد. در حالی که شکست آن را کاهش می‌دهد (۳۵). به بیان دیگر، دانشجویان با خودکارآمدی بالاتر انتظار دارند نمرات بالاتری در واحدهای درسی کسب کنند (۷). همچنین در این مطالعه دانشجویان در حال تحصیل در ترم تحصیلی پایین از خودکارآمدی بیشتری برخوردار بودند.

نتیجه‌گیری

اکثریت دانشجویان پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی همدان از راهبردهای مطالعه و یادگیری در حد ضعیف استفاده می‌کردند. خودکارآمدی بالا در دانشجویان با به‌کارگیری بیشتر راهبردهای مطالعه و

کوآچ و ویلگوش بیانگر آن بود که چهار حیطه انگیزش، راهنمای مطالعه، استراتژی‌های آزمون و اضطراب از حیطه‌های ده‌گانه راهبردهای مطالعه و یادگیری بین دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آلبرتای کانادا متفاوت بود (۲۳). از سوی دیگر، نتایج پژوهش داوینگ و شین بین نمره‌های دانشجویان دختر و پسر در مؤلفه‌های مهارت (حیطه‌های پردازش داده‌ها، انتخاب ایده اصلی و راهبردهای آزمون) و خودنظم‌دهی (تمرکز، مدیریت زمان، خودآزمایی و راهنمای مطالعه) تفاوتی معنادار نشان داد (۲۶). همچنین در مطالعه حاضر، تفاوت معنادار آماری بر حسب وضعیت اشتغال در حیطه تمرکز دیده شد. لذا، دانشجویان شاغل بیش‌تر از راهبردهای مطالعه و یادگیری در حیطه تمرکز استفاده می‌کنند. به عبارت دیگر اشتغال بر تمرکز بیش‌تر در یادگیری مؤثر بوده است. بنا بر نتایج ضریب همبستگی پیرسون در مطالعه حاضر، ارتباط منفی و معنادار آماری بر حسب ترم تحصیلی در حیطه‌های اضطراب، نگرش، تمرکز، پردازش اطلاعات، انگیزش، انتخاب ایده اصلی، مدیریت زمان و راهبردهای آزمون وجود داشت. لذا دانشجویان در ترم‌های تحصیلی پایین‌تر بیش‌تر از راهبردهای مطالعه و یادگیری استفاده نمودند. این یافته بسیار دور از انتظار بود زیرا هدف اولیه آموزش، انتقال محتوای درسی است. اما هدف دراز مدت آن، توانمندکردن دانشجویان است تا به یادگیرندگان مستقل و خودتنظیم بدل شده و در محیط کاری و زندگی آینده با احساس مسؤلیت قوی، یادگیری خود را مدیریت کنند (۲۷). نتایج پژوهش براتن و اولسن نیز نشان داد که دانشجویان در سال دوم انگیزش یادگیری کم‌تری نسبت به سال اول داشتند ($p < 0/01$) (۲۸).

خودکارآمدی بر معدل کل دانشجویان تأثیر داشت. به عبارت دیگر، دانشجویانی که از راهبردهای مطالعه و یادگیری بیش‌تر استفاده نموده و خودکارآمدی بالاتری داشته‌اند، معدل ترم گذشته آنان بهتر بوده است. مطالعات ارتباط بین خودکارآمدی و عملکرد تحصیلی را به خوبی نشان داده‌اند. خودکارآمدی پایین منجر به تلاش کم و در

نموده و خودکارآمدی بالاتری داشتند. این یافته مغایر با اهداف آموزش عالی یعنی تبدیل دانشجویان به یادگیرندگان مستقل و راهبردی است.

همچنین شایسته است که مدرسین دانشکده‌های پرستاری و مامایی، خودکارآمدی و راهبردهای مطالعه و یادگیری ضعیف را در دانشجویان از همان ترم اول تحصیلی شناسایی کرده و مداخلات مناسبی را برای یادگیری موفق آنان و تبدیل این گروه از دانشجویان به یادگیرندگان خودکارآمد و راهبردی به کار بندند.

قدردانی

این پژوهش حاصل طرح تحقیقاتی مصوب به شماره ۱۶/۳۵/۶۲۲/پ/د سال ۱۳۹۰، و با حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی همدان اجرا شده است.

یادگیری توأم شده و موجب پیشرفت تحصیلی آنان می‌شود و قابلیت یادگیری دانشجویان را بهبود می‌بخشد. بر اساس یافته‌ها، معدل دانشجویانی که از راهبردهای مطالعه و یادگیری بیشتر استفاده کرده و خودکارآمدی بالاتری داشته‌اند، بالاتر بوده است. تشویق دانشجویان به استفاده بهینه از راهبردهای مطالعه و یادگیری، به عنوان متغیر کمک درسی و توجه اساتید به تقویت خودکارآمدی دانشجویان، به عنوان متغیر غیردرسی مؤثر بر یادگیری و به‌کارگیری مناسب راهبردهای مطالعه و یادگیری، را می‌توان به عنوان راه‌کاری برای بهبود پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانست. در مطالعه حاضر، دانشجویان دختر بیشتر و بهتر از دانشجویان پسر از راهبردهای مطالعه و یادگیری در حیطه‌های نگرش، تمرکز و انگیزش استفاده می‌کردند. همچنین دانشجویان در ترم‌های تحصیلی پایین‌تر بیشتر از راهبردهای مطالعه و یادگیری استفاده

منابع

1. Khadivzadeh T, Seyf A, Valai N. [The Relationship of Students' Study strategies with their Personal Characteristics and Academic Background]. *Iranian Journal of Medical Education*. 2004; 4(2): 51-63. [persian]
2. Fereidouni Moghadam M, Cheraghian B. [Study Habits and Their Relationship with Academic Performance among Students of Abadan School of Nursing]. *Strides in Development of Medical Education*. 2009; 6(1): 21-28. [persian]
3. Haghani F, Khadivzadeh T. [The Effect of a Learning and Study Skills Workshop on Talented Students' Learning and Study Strategies in Isfahan University of Medical Sciences]. *Iranian Journal of Medical Education*. 2009; 9(1): 31-40. [persian]
4. Yip MC. Differences in learning and strategies between high and low achieving university students: a Hong Kong study. *Educational Psychology*. 2007; 27(5): 597-606.
5. Raines DA. CAN-Care: An innovation model of practice-based learning. *International Journal of Nursing Education Scholarship*. 2006; 3(1): 1-15.
6. Saif AA. [Psychology of learning and study]. Tehran: dooran ; 1996. [persian]
7. Ofori R, Charlton J P. A path model of factors influencing the academic performance of nursing students. *Journal of Advanced Nursing*. 2002; 38(5): 507-515.
8. Linnenbrink EA, Pintrich PR. The role of self-efficacy beliefs in student engagement and learning in the classroom. *Reading and Writing Quarterly: Overcoming Learning Difficulties*. 2003; 19(2): 119-137.
9. Bastable SB. *Nurse as Educator; Principles of Teaching and Learning for Nursing Practice*. 2nd ed. Philadelphia: Lippincott Co; 2003.
10. Andrew S, Vialle W. Nursing students' self-efficacy, self-regulated learning and academic performance in science. *Nursing Times*. 1998; 76(10): 422-476.
11. Andrew SH. Self-efficacy as a predictor of academic performance in science. *Journal of Advanced Nursing*. 1998; 27(3): 596-603.
12. Bandura A. *Social Learning Theory*. New Jersey: Prentice Hall; 1977.
13. Linnenbrink E, Pintrich PR. The role of self-efficacy beliefs in student engagement and learning in the

- classroom. *Reading and Writing Quarterly: Overcoming Learning Difficulties*. 2003; 19(2): 119-137.
14. Gatto SL. Learning and study strategies of baccalaureate nursing students during first semester nursing courses [dissertation]. University of Arkansas for Medical Sciences; 2010.
 15. Sherer M, Maddux JE, Mercandante B, Prentice-dunn S, Jacobs B, Rogers RW. The self-efficacy scale: Construction and Validation. *Psychological Reports*. 1982; 51(2): 663-671.
 16. Khadivezadah R, Saif AA, Valae N. Learning and study strategies of medical students in Mashhad University of Medical Sciences and Health Services. *Journal of Medical Education*. 2001; 1(2): 112 - 120.
 17. Lent RW, Schmidt J, Schmidt L. Collective efficacy beliefs in student work teams: Relation to self-efficacy, cohesion, and performance. *Journal of Vocational Behavior*. 2006; 68(1): 73-84.
 18. Salehi M, Enaiati T. The relationship between the main components of learning and study strategies (LASS) and academic achievement of Mazandaran Islamic azad university students. *Quarterly Journal of New Approaches in Educational Administration*. 2009; 1(3): 145-162. [persian].
 19. Cheraghi F. [The effect of self-efficacy on nursing students clinical performance in Medical Science Universities in Tehran] [Dissertation]. Tehran: Shahid Beheshti Medical Science University; 2009. [Persian]
 20. Anson CM, Bernold L, Crossland C, Spurlin JE, McDermott MA, Weis S. Empowerment to Learn in Engineering Preparation foran Urgently-Needed Paradigm Shift. *Global J of Engng Educ*. 2003; 7(2): 145-155.
 21. MacNamara D, Penner K. First-year math students: using study skills and motivation to predict academic Success. *Journal for research in mathematics education*. 2006; 21: 33-46.
 22. Loomis KD. Learning styles and asynchronous learning: comparing the LASSI model to class performance. *Journal of Asynchronous Learning Networks*. 2000; 4(1): 23-32.
 23. Kovach K, Wilgosh LR. Learning and study strategies and performance anxiety in postsecondary students with learning disabilities: a preliminary study. *Developmental Disabilities Bulleti*. 1999; 27(1): 46-57.
 24. Hashemi SA, Hemati A. Application of learning strategies by successful and unsuccessfull students. *The Journal of Modern Thoughts in Education*. 2008; 2 (10): 133-146.
 25. Serin O, Serin NB, Sahin FS. Factors affecting the Learning and Studying Strategies, and Locus of Control of the trainee teachers. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 2009; 1(1): 1127-1136.
 26. Downing K, Shin WK. Gender differences in cognitive functioning, Hong Kong Polytechnic University, 2007. [On-line]. <available at: <http://www.apera08.nie.edu.sg/proceedings/1.27.pdf> >.
 27. Zimmerman BJ, Cleary T J. Adolescents' development of personal agency. In Pajares F, Urdan T (editors) *From Self-Efficacy Beliefs of Adolescents*, Chapter 2, Green Witch: Information age Publishing; 2006.
 28. Braten I, Olaussen BS. The motivational development of Norwegian nursing students over the college years. *Learning in Health and Social Care*. 2007; 6(1): 27-43.
 29. Lorschbach A W, Jinks J L. Self-efficacy theory and learning environment research. *Learning Environments Researc*. 1999; 2(2): 157-167.
 30. Bembenutty H. Self-regulation of learning and academic delay of gratification among Korean college students. *Proceedings of the Annual Meeting of the American Educational Research Association*; 2007 Apr 12-14; Chicago: USA 2007.
 31. Choi N. Self-efficacy and self-concept as predictors of college students' academic performance. *Psychology in the Schools*. 2005; 42(2): 197-205.
 32. Elias SM, Loomis RJ. Using an academic self-efficacy scale to address university major persistence. *Journal of College Student Development*. 2000; 41(4): 450-455.
 33. Vrugt AJ, Langereis M, Hoogstraten J. Academic self-efficacy and malleability of relevant as predictors of exam performance. *The Journal of Experimental Education*. 1997; 66(1): 61-72.
 34. Chacko SB, Huba ME. Academic achievement among undergraduate nursing students: the development and testing of a causal model. *J Nurs Educ*. 1991; 30(6): 267-273.
 35. Bandura A. *Social Foundations of Thought and Action*. New Jersey: Prentice Hall; 1986.

Relationship between Self-Efficacy and Learning and Study Strategies in Nursing and Midwifery Students of Hamedan University of Medical Sciences

Fatemeh Cheraghi¹, Farshid Shamsaei², Farzaneh Shikholeslami³, Taiebeh Hasan Tehrani⁴

Abstract

Introduction: Self-efficacy as well as learning and study strategies improve students' academic performance through facilitating learning. The present study was conducted to determine the relationship between self-efficacy and learning and study strategies of nursing and midwifery student of Hamedan University of Medical Sciences.

Methods: This was a correlation study. All of Hamadan nursing and midwifery students were selected using census method. Data were collected with "Learning and Study Strategies Inventory:LASSI" and "General Self-Efficacy" questionnaires and analyzed with descriptive and analytical statistics.

Results: Five hundred students completed the questionnaires (response rate was 91%). There was a significant positive correlation between self-efficacy scores and each of the ten areas of learning and study strategies ($P<0.01$) and between each of the ten areas of learning and study strategies ($P<0.01$) and also self-efficacy ($P<0.05$) with the students' point averages of the previous semester. There was a significant difference between gender and attitude, focus, and motivation ($P<0.05$). Female students had better attitude, focus, and motivation for learning. There was a significant negative relationship between anxiety, information processing ($P<0.05$), attitude, focus, motivation, selecting main ideas, testing strategies ($P<0.01$) also self-efficacy ($P<0.01$) and semesters spent at the university.

Conclusion: Students with high self-efficacy use more learning and study strategies. Self-efficacy can improve their academic achievement and their ability to learn.

Keywords: Self-Efficacy, Learning and study strategies, Nursing Education

Addresses:

¹Assistant Professor, Department of nursing, Hamadan University of Medical sciences, Hamadan, Iran. E-mail: f_cheraghi@umsha.ac.ir

² (✉)Assistant Professor, Research Center for Behavioral Disorders and Substance Abuse, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran. E-mail: shamsaei@umsha.ac.ir

³ Instructor, Department of Nursing, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran. E-mail: farzaneh.sheikh@yahoo.com

⁴ Instructor, Department of Nursing, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran. E-mail: t.tehrani@umsha.ac.ir